

Sygn. akt IV U 1719/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Monika Wąsowicz

Protokolant Anna Tomasz

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2016 r. w Częstochowie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość składek na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 16 września 2015 r. Nr (...)

z dnia 17 września 2015 r. Nr (...)

1. **oddala odwołania;**

2. **zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. na rzecz organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 360 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 1719/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 września 2015 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2014 roku do 31 marca 2015 roku podwyższa się o 50,00%.

Decyzją z dnia 17 września 2015 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Z. stwierdził, że stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek (...) w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2015 roku do 31 marca 2016 roku podwyższa się o 50,00%.

W uzasadnieniach decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek na ubezpieczenie wypadkowe w deklaracji (...) za rok 2013 z dnia 30 stycznia 2014 roku i za rok 2014 z dnia 28 stycznia 2015 roku wskazał liczbę zero jako liczbę pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W toku kontroli przeprowadzonej u płatnika

ustalono, że liczba pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynosiła 72 osoby. W wyniku przekazania nieprawidłowych danych została ustalona błędna stopa procentowa na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 1,80%, podczas, gdy powinna ona wynosić 2,00% za okres od 1 kwietnia 2014 roku do 31 marca 2015 roku (decyzja nr (...)) oraz 1,60%, gdy prawidłowa stopa procentowa powinna wynosić 2,20% za okres od 1 kwietnia 2015 roku do 31 marca 2016 roku (decyzja nr (...)). W dniu 21 lipca 2015 roku płatnik złożył korekty deklaracji (...) oraz korekty dokumentów rozliczeniowych, w których wskazał rzeczywistą liczbę pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia oraz określił właściwe stopy procentowe składek. Jako podstawę zaskarżonych decyzji organ rentowy wskazał art. 34 ust 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zgodnie z którym jeżeli płatnik składek nie przekaże danych lub przekaże nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. W związku z treścią powołanego przepisu, organ rentowy ustalił podwyższoną o 50% składkę na ubezpieczenie wypadkowe, która wyniosła odpowiednio 3,00% w decyzji (...) i 3,30% w decyzji (...).

Od powyższych decyzji odwołania wniósł płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. zarzucając, że przy ich wydaniu doszło do naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez jego błędną wykładnię i zastosowania.

W uzasadnieniu płatnik podniósł, że uzasadnienia zaskarżonych decyzji nie odpowiadają wymaganiom przepisów k.p.a., organ zaniechał wykonania wszystkich czynności, które były niezbędne do wyjaśnienia stanu faktycznego. Nie wziął również pod uwagę zeznań świadków złożonych podczas kontroli, a także decyzje nie zawierają ustaleń, że zachowanie płatnika nie miało na celu wprowadzenia ZUS w błąd. Ponadto ZUS powinien zbadać również inne źródła informacji, jak choćby deklaracje (...) P (...), w których płatnik ujawnił wobec organu rentowego ilość pracowników pracujących w warunkach szczególnego narażenia. Wyłącznie z uwagi na przeoczenie nie wskazano tych danych w formularzu (...). Decyzje nie wyjaśniają również, dlaczego organ zastosował art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pomimo że w decyzji wskazano, że doszło do „nieprawidłowego” wypełnienia deklaracji, a nie jak tego wymaga powołany przepis „nieprawdziwego” podania danych. W ocenie płatnika tylko zawinione zachowanie wypełnia przesłanki powołanego przepisu. Organ nie podał na jakiej podstawie przyjął, że płatnik podał dane nieprawdziwe w sposób świadomy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołań wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto wskazał, że zastosowanie sankcji przewidzianej w art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest obligatoryjne w sytuacji zaistnienia wskazanych w nim przesłanek. Wskazuje na to wprost określenie „Zakład ustala” a nie „może ustalić”. W niniejszej sprawie płatnik podał nieprawdziwe dane wpisując „0” zamiast „72” w pozycji 04 formularza (...). Dane przekazane Zakładowi były niezgodne ze stanem faktycznym. Dla ustalenia odpowiedzialności płatnika nie ma znaczenia, czy brak zamieszczenia w deklaracji rzeczywistych informacji wynikał z niedbalstwa pracownika, czy też nawet uświadomionej nieświadomości tego pracownika. Praca jest bowiem wykonywana „na ryzyko” pracodawcy.

Sprawy niniejsze zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Płatnik składek na ubezpieczenie społeczne (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. prowadzi działalność gospodarczą od 2003 roku w zakresie produkcji opakowań aluminiowych. Od 2006 roku funkcję prezesa zarządu spółki pełni T. O..

W dniu 14 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wszczął postępowanie kontrolne wobec płatnika składek na ubezpieczenie społeczne. Czynności kontrolne z upoważnienia Głównego Inspektora Kontroli

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przeprowadziła inspektor K. W. w dniach 14-16 lipca 2015 roku, 20 lipca 2015 roku, 21 lipca 2015 roku, 27 lipca 2015 roku, 31 lipca 2015 roku. W toku kontroli ustalono, że płatnik składek w informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe (...) w części (...) – zestawienie danych do ustalenia kategorii ryzyka dla płatnika składki w polu 04 określając liczbę zatrudnionych w warunkach zagrożenia wykazał wartość „0”, podczas gdy z dokumentów przedłożonych w toku kontroli wynikało, że wartość ta powinna wynosić „72”. Błąd dotyczył deklaracji za rok 2013 i 2014 i skutkowało nieprawidłowym wyliczeniem składek na ubezpieczenie wypadkowe za lata 2014 i 2015. Za okres od 1 kwietnia 2014 roku do 31 marca 2015 roku ustalono stopę procentową w wysokości 1,80% podczas, gdy powinna ona wynosić 2,00%, z kolei od 1 kwietnia 2015 roku do 31 marca 2016 roku ustalono stopę procentową na 1,60%, gdy prawidłowa stopa procentowa powinna wynosić 2,20%.

/dowód: akta rentowe, akta kontroli/

M. J. jest zatrudniona u płatnika składek od 2007 roku na stanowisku samodzielnego specjalisty do spraw kadr i płac. Do 2012 roku zajmowała się ona wypełnianiem deklaracji (...). Wypełnienie tych deklaracji za lata 2013 – 2014 zostało zlecone J. M.. M. J. była bezpośrednią przełożoną pracownicy. Sposób wypełnienia deklaracji przez J. M. nie został zweryfikowany przez M. J.. Od początku swojej działalności spółka zatrudniała pracowników w warunkach zagrożenia. Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia była ustalana na podstawie systemu informatycznego spółki, w którym pracownicy byli ewidencjonowani. Z systemu można było wygenerować raport, z którego wynikało ilu pracowników było zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

W toku kontroli przeprowadzonej przez inspektora K. W. płatnik złożył deklaracje korygujące i opłacił zaległe składki na ubezpieczenie wypadkowe. Przedstawiciele spółki podnosili w toku kontroli, że błędy w deklaracjach były wynikiem omyłki, a nie celowego działania.

/dowód: zeznania świadków: M. J. – k.165v., K. W. – k. 166; przesłuchanie T. O. – k.166-166v./

Zgodnie z treścią art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 1242 – dalej: „u.w.p.ch.z.”), jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.

Art. 28 ust. 2 u.w.p.ch.z. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych ustala Zakład jako iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe określonej dla grupy działalności, do której należy płatnik składek, i wskaźnika korygującego ustalonego dla płatnika składek, z zastrzeżeniem art. 33. Stosownie natomiast do treści art. 31 ust. 2 u.w.p.ch.z. wskaźnik korygujący ustala się na rok składkowy w zależności od kategorii ryzyka ustalonej dla płatnika składek. Z mocy art. 31 ust. 3 i 6 u.w.p.ch.z. na płatniku składek spoczywa obowiązek przekazywania do dnia 31 stycznia danego roku m.in. liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia za poprzedni rok kalendarzowy.

W sprawie bezspornym było, że w deklaracjach (...) za rok 2013 i 2014, które były podstawą ustalania składek za kolejne lata, w rubryce dotyczącej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wpisano liczbę „0”. Natomiast w toku kontroli przeprowadzonej w lipcu 2015 roku Zakład ustalił, że faktyczna liczba, która powinna być wpisana do formularza wynosiła „72”.

W ocenie Sądu organ rentowy dokonał prawidłowych ustaleń i zasadnie uznał, że w sprawie zastosowanie znajduje art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z.

Zastosowany przepis przewiduje sankcję za podanie przez płatnika danych nieprawdziwych, czego skutkiem jest zaniżenie składki na ubezpieczenie wypadkowe. Płatnik w deklaracjach za sporne okresy podał dane osób pracujących w warunkach zagrożenia, które były nieprawdziwe. Należy bowiem wskazać, że odpowiednia część deklaracji została

wypełniona i zawierała liczbę „0”. W tych okresach płatnik zatrudniał 72 pracowników w warunkach zagrożenia. Wskazane przez płatnika dane porównane ze stanem faktycznym są oczywiście niezgodne z prawdą. W konsekwencji ich podanie spowodowało zaniżenie składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Wobec spełnienia przesłanek powyższego przepisu organ rentowy nie miał możliwości odstąpienia od zastosowania podwyższonej o 50% stawki na ubezpieczenie społeczne. Przepis art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z. jest precyzyjny i kategoriowy. Stanowi wprost, że Zakład „ustala” a nie „może ustalić” podwyższoną stopę procentową. Wydanie przedmiotowej decyzji nie było uzależnione od uznania organu, przepisy nie przewidują również możliwości odstąpienia od podwyższania stawki w sytuacji spełnienia wskazanych w nim przesłanek.

Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy odpowiedzialność na podstawie art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z. nie jest odpowiedzialnością na zasadzie winy. W złożonych odwołaniach płatnik powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 15/11 (OSNP 2012/15-16/199). Należy jednak zauważyć, że orzeczenie SN zostało wydane w odmiennym stanie faktycznym. W stanie faktycznym na kanwie którego zapadł powołany wyrok płatnik składek podał jeden z dwóch istniejących równolegle i obowiązujących kodów (...), co zostało zakwestionowane przez ZUS. Istotne, że brak było stosownego pouczenia ze strony Zakładu. Sąd Najwyższy stwierdził, że oba te kody były prawdziwe. Analiza pisemnych motywów wskazuje, że SN uznał, że w art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z. nie chodzi o winę podmiotu, lecz obiektywną odpowiedzialność z możliwością zwolnienia w określonych okolicznościach. W sprawie o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe nie można abstrahować od przyczyn i okoliczności, z powodu których jednostka wadliwie przekazała informacje. Stwierdzenie czy strona nie ponosi, czy też ponosi, odpowiedzialność na zasadzie art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z. musi być dokonywane indywidualnie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, których dopiero łączna ocena może doprowadzić do konkluzji, że w konkretnej sprawie wymierzenie składki wypadkowej podwyższonej było zgodne lub nie do pogodzenia z normą prawną zawartą w powołanym przepisie i oceniane także przez pryzmat zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez to państwo prawa.

Z powyższą argumentacją Sądu Najwyższego należy się zgodzić. Jednakże w niniejszej sprawie płatnik nie wykazał okoliczności, które uzasadniałyby zwolnienie go od odpowiedzialności. Przede wszystkim wskazane dane były w sposób oczywisty nieprawdziwe. W formularzach nie pozostawiono niewypełnionej rubryki, ale wprost wskazano w niej liczbę „0”. Formularz był wypełniany przez pracownika, któremu zostało zlecone to zadanie. Pracodawca odpowiada za działania pracownika i nie może się zwolnić z tej odpowiedzialności wskazując, że nie dopełnił obowiązku nadzoru, do czego był zobowiązany. Powierzenie niedoświadczonemu pracownikowi obowiązku sporządzenia ważnego dokumentu kierowanego „na zewnątrz” do organów państwowych rodzi obowiązek właściwego poinstruowania pracownika i zweryfikowania prawidłowego wykonania tego zadania. Płatnik, który tego zaniechał nie może następnie powoływać się na własne zaniechanie, aby zwolnić się od odpowiedzialności.

Jak wynika z zeznań świadek M. J. w spółce funkcjonował system informatyczny, który umożliwiał proste wygenerowanie danych o pracownikach świadczących pracę w warunkach zagrożenia. Nie wymagało więc dużego wysiłku sprawdzenia ilu spółka zatrudnia pracowników podlegających zgłoszeniu. Zweryfikowanie danych zawartych w deklaracji było stosunkowo proste. Formularz (...) składa się z jednej strony i już pobieżne przejrzanie go przez doświadczonego pracownika pozwala wychwycić błąd. Należy wreszcie zauważyć, że podanie zakwestionowanych danych nie miało charakteru incydentalnego lecz zostało dokonane dwukrotnie, podczas gdy za poprzednie lata zostały wskazane prawidłowe dane. Nie sposób więc przyjąć, że pracownicy płatnika nie potrafili prawidłowo sporządzić formularza. Wystarczyło bowiem w razie wątpliwości sprawdzić w jaki sposób zostały wypełnione deklaracje za poprzednie lata.

Brak jest jakichkolwiek dowodów pozwalających ustalić, że za zaistniałą sytuację, chociażby pośrednio odpowiadał Zakład. Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia jest ustalana przez ZUS na podstawie deklaracji (...) i nie ma organ rentowy obowiązku weryfikowania tych danych z danymi wynikającymi z innych deklaracji składanych przez płatnika. Do prawidłowego wypełnienia deklaracji zobowiązany jest płatnik. Nie ma przy tym znaczenia, że w innych deklaracjach były podawane prawdziwe dane. Postępowanie dotyczy bowiem konkretnych deklaracji (...) za lata 2013 i 2014.

Należało więc stwierdzić, że zaskarżone decyzje są zasadne i zgodne z prawem, a odwołujący nie wykazał okoliczności, które zwalniałyby go z odpowiedzialności na zasadzie art. 34 ust. 1 u.w.p.ch.z.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Oba odwołania zostały w całości oddalone wobec czego należało zasądzić na rzecz organu rentowego koszty procesu, na które złożyło się wynagrodzenie radcy prawnego. Wyliczono je na podstawie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 490 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 sierpnia 2015 roku, a więc w łącznej kwocie 360 zł (2x180 zł). Rozporządzenie to zostało uchylone przez obowiązujące od dnia 1 stycznia 2016 roku rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, poz. 1804). Jednakże zgodnie z § 22 nowego rozporządzenia do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. W związku z powyższym w niniejszej sprawie należało zastosować przepisy w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołań, tj. w dniu 21 października 2015 roku.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku